

Uludağ Tekstil İhracatçıları Birliği

Ekolojik ve Sürdürülebilir Tekstiller

Uludağ İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği

Ar-Ge Şubesi

2023

İçindekiler

Ekolojik Tekstil Nedir?	3
Sürdürülebilir Kumaş Nedir?.....	3
Sürdürülebilir Tekstil Ürünleri	5
Tekstilde Geri Dönüşüm.....	7
Tekstil Geri Dönüşümünün Önemi.....	8
Giysiler Nasıl Geri Dönüştürülür?.....	9
Tekstil Geri Dönüşüm Süreci	9
Kumaş Geri Dönüşümü	10
Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı Stockholm Deklarasyonu.....	11

Ekolojik Tekstil Nedir?

Son yıllarda tekstil sektöründe işletmeler, sürdürülebilir bir şekilde üretilen ve işlenen kumaşlarda, elyaflarda, ipliklerde ve boyalarda geniş bir ürün yelpazesine sahiptir. Sürdürülebilir olması, kumaşların dokumasında organik tarımdan elde edilen elyaf kullanılması önemlidir. Organik pamuk, yün, kenevir, keten veya ipekten yapılmış kumaşlar, ekolojik tekstil ürünlerinin temelini oluşturmaktadır.

Ekolojik tekstil ürünleri, standartlara uygun üretilmektedir ve ekoloji ve sosyal sorumluluk bakımından belgelendirilmektedir. Bu standartlar, kumaş veya ipliklerin üretildiği hammaddelerin gerçekten organik olduğu ve tüm üretim zinciri boyunca çevre dostu üretim ile ilgili katı kurallara uyulduğu konusunda güvence sağlamaktadır. Bu ürünler ancak üretim zinciri üzerindeki tüm adımlarda standartlara uyulduğu takdirde belgelendirilmektedir.

Tekstil sektörü, ekolojik olarak dünyadaki en zararlı sektördür. Bu sektördeki ekolojik problemler bazı üretim süreçlerinde ortaya çıkar ve bitmiş ürüne doğru uzanır. Ağartma ve boyama gibi üretim sürecinin son aşamalarında, ekosisteme büyük zarar veren toksinler yayılır. Bu nedenle ekolojik tekstil ürünlerine duyulan ihtiyaç çok büyüktür.

Son yıllarda ekolojik konular, özellikle tekstil ve konfeksiyon sektöründe kötü bir üne sahiptir. Her tekstil ürünü çevreye zararlı atıklar bırakmaktadır. Geleneksel tekstil sektörü büyük miktarda doğal kaynakları tüketmektedir. Üretim sürecinde kirliliği kontrol etmek, tekstil ürünlerini toksik etkiden arındırmak için çok önemlidir. Bu alanda yapılan çalışmalar ile organik pamuk, kenevir ve bambu elyafları gibi doğal sürdürülebilir lifler geliştirilmiştir. Çevre dostu olarak üretilen kumaşlar geleneksel tekstil ürünlerinin yerini almak zorundadır.

Bu arada yeşil tekstil ürünleri, organik ve geri dönüştürülmüş malzemeleri kullanmak için tasarlanmış giysi ve diğer aksesuarları ifade etmektedir. Bir kumaşın kullanım ömrü boyunca çevresel etkinin azaltılması veya daha düşük etkili ürünler kullanılması, eko sisteme büyük katkıda bulunabilir.

Sürdürülebilir Kumaş Nedir?

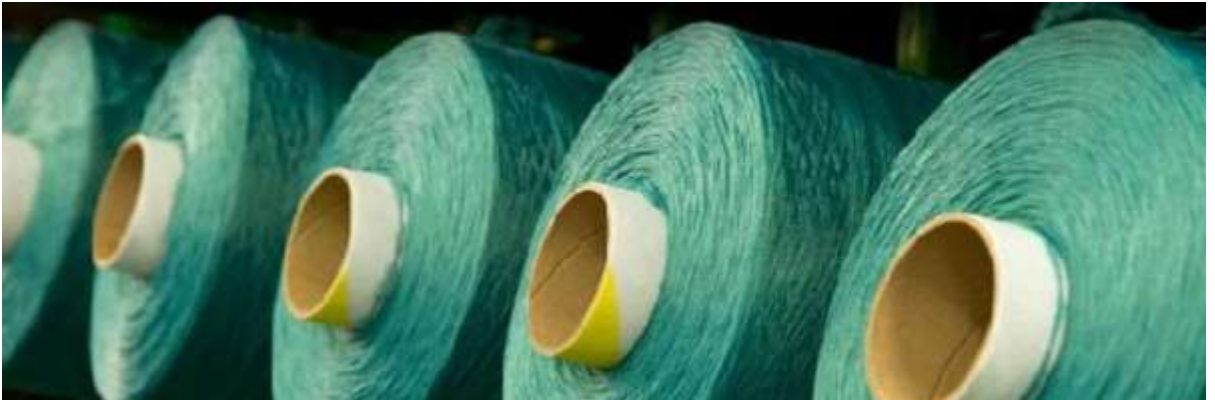
Sürdürülebilir kumaş kullanımı moda endüstrisinin oldukça önemli bir yönüdür. Sürdürülebilir kumaşlar, çevreye en az olumsuz etkisi olacak veya hiç olmayacak şekilde üretilmiş tekstil malzemeleridir. En yaygın sürdürülebilir kumaş türleri doğal lifler, geri dönüştürülmüş malzemeler ve organik liflerdir.

Sürdürülebilir kumaş kullanmanın birçok faydası vardır. Bir faydası, geri dönüştürülmüş malzemelerden veya bambu gibi yenilenebilir kaynaklardan yapıldıkları takdirde, bir topluluktaki kirlilik miktarını ve sera gazı emisyonlarını azaltabilmeleridir. Diğer bir faydası ise, bu kumaşların diğer kumaşlardan daha dayanıklı ve daha uzun ömürlü olması, bu da çöplükler için daha az atık ve giyim eşyalarını değiştirmek için daha az para harcanması anlamına gelir.

Sürdürülebilir kumaşlar, üretim sürecine, elyafın kalitesine veya kumaşın genel çevresel etkisini en aza indirmek amacıyla sıklıkla doğal veya geri dönüştürülmüş kaynaklar kullanılarak oluşturulur. Bu kumaşlar aynı zamanda atık yönetimine, su tasarrufuna, emisyonların azaltılmasına ve toprak yenilenmesine de yardımcı olabilir, ancak daha önce de belirtildiği gibi hiçbir kumaş tamamen sürdürülebilir olamaz.

Çeşitli tekstil ürünleri, çeşitli nedenlerle "sürdürülebilir" etiketini almıştır ve "sürdürülebilir kumaşlar" teriminin, çok sayıda çevre dostu malzemeyi bir araya getirmek için sıklıkla kullanıldığını göreceksiniz. Ancak, tıpkı kumaşlar gibi, dayanıklılık da değişen bir hedeftir ve hiçbir kumaş tüm bunları yapamaz. Bununla birlikte, daha iyi malzemelerin etik üretim ve çevre dostu prosedürler yoluyla daha açık bir moda sektörünün gelişmesine katkıda bulunacağına inanılmaktadır.

Tekstil sektörü, ekolojik olarak dünyadaki en zararlı sektör olarak kabul edilmektedir. Tekstil sektöründeki ekolojik problemler bazı üretim süreçlerinde ortaya çıkar ve bitmiş ürüne yansır. Ağartma ve boyama gibi üretim süreçlerinde, ekosistemi zehirleyen kimyasallar kullanılmaktadır. Bu bakımdan günümüzde ekolojik tekstil ürünlerine duyulan ihtiyaç artmaktadır. Ekolojik tekstil ürünleri veya yeşil tekstiller, organik ve geri dönüştürülmüş malzemeler kullanılmaktadır.

Son yıllarda ekolojik konular, özellikle tekstil ve konfeksiyon sektöründe, çevre dostu olarak tanınmayan kötü bir üne sahip olmuştur. Bu sektörde geleneksel işletmeler

çevreye zararlı atıkları serbest bırakmakta, büyük miktarda doğal kaynak tüketmekte ve üretim faaliyetleri sırasında çevreye çok fazla kimyasal atık bırakmaktadır. Bu nedenle ekolojik tekstile (ya da yeşil tekstillere) ihtiyaç duyulmaktadır.

Ekolojik tekstil üretiminde üretim süreçlerinde kirliliği kontrol etmek ve ürünleri toksik etkiden arındırmak son derece önemlidir. Petrol bazlı ürünler çevreye zararlıdır ve çevreyi bu etkilerden korumak için, entegre bir kirlilik kontrolü yaklaşımına ihtiyaç duyulmaktadır. Artık çevre dostu kumaşlar normal tekstil ürünlerinin yerini almaktadır. Bu ürünler, organik ve geri dönüştürülmüş malzemeleri kullanmak için tasarlanan giysiler ve aksesuarlardır. Ekolojik tekstil faaliyetleri, bir tekstil ürününün kullanım ömrü boyunca çevresel etkilerini azaltmak veya daha düşük etkili ürünler kullanmak konusunda aktif olarak katkıda bulunmaktadır. Genel olarak tekstil üretimi ile ilgili dört temel çevresel faktör bulunmaktadır: su, enerji, kirlilik ve yenilenemeyen kaynakların kullanımı.

Sürdürülebilir Tekstil Ürünleri

Tekstil, dünyada en çok tüketilen ikinci malıdır. Tekstil endüstrisi, su ve hava kalitesi, toprak ve biyolojik çeşitlilik üzerinde önemli bir çevresel etkisi olan en kirlitici endüstrilerden biridir.

Sürdürülebilir bir tekstil ürünü, işlevinden ödün vermeden yeniden kullanılabilen veya geri dönüştürülebilen bir üründür. Sürdürülebilir tekstiller, pestisitler ve gübreler olmadan yetiştirilebilen pamuk, kenevir veya bambu lifleri gibi yenilenebilir kaynaklardan yapılır; organik boyalar veya susuz baskı gibi düşük etkili işlemlerle üretilirler.

Sürdürülebilir tekstillerin kullanımı moda endüstrisinde büyüyen bir trenddir. Gittikçe daha fazla şirket, ürünlerinde tekstil üretiminin çevresel etkisini azaltmaya yardımcı olacak sürdürülebilir tekstiller kullanıyor.

Bazı şirketler tekstil üretmek için plastik şişeler veya eski balık ağıları gibi geri dönüştürülmüş malzemeler kullanıyor. Diğer şirketler, polyester gibi sentetik malzemeler yerine organik pamuk veya yün kullanıyor. Sürdürülebilir tekstil ürünleri de diğer malzemelere göre daha dayanıklıdır, bu nedenle yeniden kullanılabilirler ve diğer giyim türlerine göre daha uzun süre dayanırlar.

Sürdürülebilir tekstiller aynı zamanda sosyal eşitlik gözetilerek üretilmelidir: üretimlerinde işçileri sömürmemeli veya çocuk işçi kullanmamalıdır; atölye koşullarını kullanmamalıdır ve üretim süreçlerinde tehlikeli kimyasallar kullanmamalıdır.

Sürdürülebilir tekstil ürünleri, pamuk, kenevir, elyaf, polyester ve bambu gibi yenilenebilir malzemelerden yapılan tekstillerdir. Bu ürünler, sentetik veya yenilenemeyen malzemelerden yapılanlara göre daha düşük çevresel etkiye sahiptir.

Sürdürülebilir tekstil ürünleri bulmanın ilk adımı, onları üreten firmalar hakkında araştırma yapmaktır. Patagonia ve Nike gibi şirketler, daha iyi kararlar almak için diğer şirketleri etkilemek için güçlerini kullandıkları için sürdürülebilir tekstil hareketinde lider oldular. Gama Recycle da sürdürülebilir tekstil malzemeleri üreticilerinden bir tanesidir ve Türkiye’de öncüdür.

İşte birkaç sürdürülebilir tekstil ürünü;

- **Geri Dönüştürülmüş Polyester / Rejenere Polyester**

Geri dönüştürülmüş polyester, elyaf haline getirilmiş plastik su şişelerinden elde edilen PET'tir (PET, polyester yapmak için kullanılan bir kimyasaldır). Kumaş geri dönüştürülür ve plastiğin çöplüklere girmesini önler. Gama Recycle olarak biz de geri dönüştürülmüş polyester kullanmanızı öneririz çünkü bir giysi tamamen doğal liflerden (örneğin, iç çamaşırı veya tozluk gibi esnek giysiler) yapılmadığında, işlenmemiş eşdeğerinden daha az zararlıdır ve üretim sırasında daha az karbon emisyonu üretir.

Giysilerimizde en yaygın olan tekstil polyesterdir. Giysilerimizin %52'sinde bulunur.

Yenilenmesi mümkün olmayan fosil bir kaynak olan petrol, sentetik kumaş polyesterin kaynağıdır. İyi bilindiği gibi, ham petrolün petrokimyasallara dönüştürülmesi, çevreye hem insan hem de ekolojik sağlık için tehlikeli kirleticilerin salınmasına neden olur.

- **Geri Dönüştürülmüş Yün**

Nasıl üretildiğine bağlı olarak sürdürülebilir bir malzeme olabilir. Yün ayrıca son derece yalıtıcıdır, biyolojik olarak parçalanabilir ve plastikten yapılmış mikro elyafları dökmez. Bir başka mükemmel ekolojik seçim de geri dönüştürülmüş yündür. Kullanılmış yün giysileri çöplüklerden uzak tutmanın yanı sıra, bu uygulama su tasarrufu sağlar, koyun otlatmak için daha az yer kullanır ve yapay boya gerektirmez.

- **Geri Dönüştürülmüş Pamuk**

Geri dönüştürülmüş pamuk, normal veya organik pamuğa göre çok daha az kaynak kullanır ve yeni tekstil atığı üretimini engeller. Bu nedenle harika bir sürdürülebilir seçimdir.

Kullanılmış giysiler veya fazla tekstil ürünleri kullanılarak pamuk geri dönüştürülebilir. Pamuğun kalitesi, yepyeni pamuğun kalitesi kadar yüksek olamaz. Bu nedenle, yeni pamuk ve geri dönüştürülmüş pamuk sıklıkla birleştirilir.

- **Geri Dönüşümlü Tekstil Elyafları**

Birçok araştırmacı şu anda tekstil atıklarından tekstil üretimine odaklanmaktadır. Hem tüketim öncesi hem de tüketim sonrası tekstil atıklarının ne kadarını ürettiğimiz göz önüne alındığında, tekstil atıklarını elden çıkarmak yerine yeniden kullanmak çok mantıklı. Bununla birlikte, elyaf karışımlarını ayırmanın zorluğu ve diğer teknolojik zorluklar nedeniyle bu kumaş formuna henüz geniş çapta erişilebilir değildir.

Tekstilde Geri Dönüşüm

Tekstil endüstrisi en önemli endüstrilerden biridir. Bu endüstri aynı zamanda çevreye zararlı üretim ve dağıtım sistemleri nedeniyle neden en kirletici endüstrilerden biri haline gelmiştir.

Ekoloji ve çevre lehine bireysel farkındalık ile bağlantılı tekstillerin geri dönüşümü için artan bir eğilim var.

Tekstil geri dönüşümü, eski giysilerin ve diğer tekstil ürünlerinin yeniden kullanım veya malzeme geri kazanımı için geri kazandırıldığı sürece verilen addır. Tekstil, geri dönüşüm endüstrisinin temelinde yer alır.

Tekstil atıklarının geri kazanımı sürecinde gerçekleşen adımları şöyle anlatabiliriz; tekstillerin bağışlanması, toplanması, sınıflandırılması ve işlenmesi ve ardından kullanılmış giysilerin, tekstil atıklarının veya diğer geri kazanılmış malzemelerin son kullanıcılara aktarılması.

Büyüyen tekstilde geri dönüşüm endüstrisinin temeli, elbette tekstil endüstrisinin ta kendisidir. Tekstil endüstrisi sadece giyimden oluşmaz. Aynı zamanda mobilya ve yatak malzemeleri, çarşaf, temizlik malzemeleri, perdeler, eğlence ekipmanları ve diğer birçok öğeden oluşur ve dünya çapında neredeyse 1 trilyon dolarlık bir endüstridir.

Tekstil geri dönüşümünün sağladığı çevresel faydaları aşağıda sıraladık:

- Kirlilik önlenir.
- Enerji ve su tüketimi azaltılır.
- Sentetik elyaf ürünlerin ayrışmadığını ve doğal elyafların sera gazı salabileceğini unutmadan, çöp sahası gereksinimlerini azaltır.
- Virjin liflerin kullanımından kaçınılır.
- Boyalar için talep azaltılır.

Geri dönüşüm için tekstillerin üretimi iki temel kaynaktan gerçekleştirilir. Bu kaynaklar aşağıdaki şekildedir:

- Post consumer (tüketici sonrası): Giysiler, araç döşemeleri, ev eşyaları ve benzeri
- Pre consumer (tüketici öncesi): İplik ve kumaş imalatından ve diğer ürünlerden dolayı oluşan tekstil atıkları

Tasarım ve üretim basamağında, giysi tüketiciye ulaşmadan önce tüketici öncesi tekstil atığı meydana gelir. Örneğin, konfeksiyon fabrikalarında üretilen ve ama yeteri kadar kullanışlı olmadığı düşünülen (küçük görülen) ve atılan tekstil atıkları olabilir. Tüketici öncesi tekstil atıkları ayrıca, fazla üretim sebebiyle satılamayan sezon sonu stoklarının yanı sıra satamayacakları için atılan küçük defolara sahip giysileri de içerir.

Tüketici sonrası tekstil atığı ise tüketicinin bir giysiyi artık giymeyip çöpe attıktan sonra ortaya çıkan atığa denir. Bu tür tekstil atıkları, artan tüketim ihtiyacı ve bizi satın almaya, yeni kıyafetler giymeye ve bir sonraki trendi takip etmeye teşvik eden yeni tek kullanımlık moda kültürümüz sebebiyle ortaya çıkar.

Tekstil Geri Dönüşümünün Önemi

Tekstil geri dönüşümünün avantajları şunlardır: tekstil atıklarının birikiminin azaltılması, kirliliğin büyük derecede azaltılması, karmaşık endüstriyel süreçlerin azaltılması, bütçe tasarrufu ve yeni ürünler. Aynı şekilde, hammaddenin azaltılması, enerji tasarrufu, istihdam, yeniden kullanım, çevre bilincinin teşvik edilmesi, döngüsel ekonomi, sürdürülebilir

kalkınma, doğal kaynakların korunması ve daha iyi bir yaşam kalitesini de faydalarına ekleyebiliriz.

Giysiler Nasıl Geri Dönüştürülür?

Her yıl dünya çapında 100 milyardan fazla giysi satılmaktadır.

Bu, 15 yıl öncesinden tam %60 daha fazla! Ancak, üretimlerinden yıkanmalarına ve kullanım ömürlerinin sonuna kadar kıyafetlerimiz ağır bir çevresel etkiye sahip oluyor. Hatta tekstil endüstrisinin en çok kirlletici olan sektörlerden biri olduğunu biliyor muydunuz?

Tekstilde kirlilik nasıl oluşur gelin birlikte bakalım;

- Giysileri oluşturmak için kullanılacak hammaddeleri elde ederken kirlilik ortaya çıkar. Örneğin pamuk tarlalarında çok yüksek su tüketimine veya pestisit kullanımına dikkat etmek çok önemli bir noktadır.

- Tekstillerde kullanılan ve daha sonra doğaya karışan ve doğayı kirleten zehirli ürünler sebebiyle çevremiz kirlenir.

Tüm bunlar göz önüne alındığında kumaş atıklarının geri dönüşümü döngüsünü sağlamak oldukça önemlidir.

Tekstilde geri dönüşümün iki türü vardır: mekanik ve kimyasal.

1- Mekanik geri dönüşüm, tekstillerin manuel olarak parçalanması ve liflerine ayrılması demektir. Oradan, lifler başka bir tür lifle birleştirilerek güçlendirilir.

2- Kimyasal geri dönüşüm, tekstil atıklarında bulunan lifleri çözmek için kimyasal çözücülerin kullanılmasıdır. Böylece ekstrakte edilebilir, geri kazanılabilir ve yeni bir kumaş haline getirilebilir.

Mekanik geri dönüşüm ile girdiler, tekstil endüstrisi dışındaki malzemeleri de içerebilir. Örneğin, ünlü tekstil markaları tarafından kullanılan geri dönüştürülmüş polyesterin çoğu, polyester giysiler yerine geri dönüştürülmüş PET şişelerinden elde edilir.

Tekstil Geri Dönüşüm Süreci

Kumaş veya tekstil atıklarının geri dönüştürülmesi, imalatında kullanılmış giysi, elyaf veya giysi kalıntılarının yeniden kullanımı için gerçekleştirilen süreçtir. Tekstilde geri dönüşümün amacı, kirliliği azaltmak, çevreyi ve insan sağlığını korumak, atılan giysilerin veya yeni üretilen kumaşlar için yeniden işlenmesine izin veren diğer kaynakların yeniden kullanımı için tekstil atıklarının işlenmesidir.

Giyim kumaşları genellikle parçalanabilen bir malzeme olan pamuktan ve sentetik plastikten yapılır, tekstil bileşimi dayanıklılığı ve geri dönüşüm yöntemini etkiler.

Giysiler renklerine göre sınıflandırılır, bu da tekrar boyanmalarını engeller, bu da enerji ve kirleticilerden tasarruf anlamına gelir.

Kumaşlar, parçanın nihai kullanım amacına bağlı olarak, lif olarak parçalanır veya seçilen diğer liflerle karıştırılır. Karışım temiz taranır ve lifler karıştırılır ve eğrilmeye veya dokumaya hazır hale gelir. Lifler ayrıca şilte üretimi için sıkıştırılabilir.

Geri dönüştürülmüş tekstillerin kullanılması için başka bir seçenek de, araçlar için yalıtım malzemesinin bir parçası olarak, tavan keçeleri, duvar kaplamaları ve mobilya dolgusu olarak kullanılmasıdır.

Sadece polyester olan giysiler için işlem farklıdır, yapılan ilk şey düğmeleri ve fermuarları çıkarmaktır, giysiler küçük parçalara ayrılır, bunlar granüle edilir ve ardından küçük topaklar oluşturulur. Peletler, eritilen ve yeni polyester kumaşlar yapmak için kullanılan yeni bir lif halinde bükülen küçük polyester parçalarına polimerize olur.

Tekstil atıklarının işlenmesinde genelde takip edilen ana aşamalar aşağıdaki gibidir:

- Manuel sınıflandırma ve hammadde türlerini ayırma
- Yeni liflerin dönüştürülmesi için defibrasyon veya ezme gerçekleştirme
- Elde edilen liflerin temizleme ve karıştırma için gönderildiği taraklama
- Malzemenin daha sonraki dokuma işlemleri için eğrilmesi

Kumaş Geri Dönüşümü

Tekstil geri dönüşümünden veya geri dönüştürülmüş kumaşlardan bahsetmek neden önemli? Modanın üretilme ve tüketilme şeklini durdurmanın ve yeniden düşünmenin gerekli olduğu bir süreçten geçiyoruz. Bunu yapmanın yollarında biri, moda endüstrisinin ürettiği tonlarca tekstil atığını aza indirmek için olası bir çözüm olarak ister giysiler ister kumaşlar olsun geri dönüşümü ciddi şekilde düşünmektir.

Tekstil endüstrisi, gezegendeki en kirletici ikinci endüstridir, rejenere kumaşının önemini anlamak için bunun farkında olmak çok önemlidir. arşaflar, giysiler veya kullanılmış ayakkabılar, yeniden kullanılmak veya geri dönüştürülmek yerine genellikle çöpe atılan ürünlerdir. Tekstil dünyası bu konuyla alakalı yavaş yavaş çözümler bulmaya başladı. Dünyada bu konuyla alakalı birçok yönetmelik ortaya ıktı. Fransa'dan örnek verecek olursak, 2007'den

beri Fransız yönetmelikleri “profesyonel giyim ürünlerinden kaynaklanan atıkların geri dönüştürülmesine ve arıtılmasına katkıda bulunması gerektiğinden” bahseder.

Moda endüstrisindeki en büyük sorun tekstil israfından gelir. Her yıl milyonlarca ton tekstil atığı, hızlı moda endüstrisinden gelen giysiler ve üretim artıklarının atılmasının bir neticesi olarak çöplüklere atılıyor. Bu atılan kumaşların çoğu ne organik ne de doğaldır, bu sebeple dünyaya geri dönmeden önce ayrışması binlerce yıl sürebilir ve bu süreçte, tüm gezegeni kirleten yüz binlerce mikroplastik parçacık salar. Tekstil atıklarının gezegen üzerindeki etkisini azaltmaya yardım etmenin yollarından biri, geri dönüştürülmüş tekstillerden yapılmış giysiler satın almaktır.

Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı Stockholm Deklarasyonu

Sürdürülebilirlik ve ekolojik koruma konularını daha kapsamlı hale getirmek ve uluslararası olarak bu konuların daha fazla gündeme gelmesi için Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı Stockholm Deklarasyonu 6 Haziran 1972 tarihinde kabul edilmiştir. Konferans sonucunda ayrıca 5 Haziran günü Dünya Çevre Günü olarak kabul edilmiştir.

Madde 1

İnsanın; hürriyet, eşitlik ve yeterli yaşam koşulları sağlayan onurlu ve refah içinde bir çevrede yaşamak temel hakkıdır. İnsanın bugünkü ve gelecek nesiller için çevreyi korumak ve geliştirmek için ciddi bir sorumluluğu vardır. Bu bakımdan; kayıtsızlık, ırk ayrımı, ayrımcılık, kolonyal veya diğer biçimlerde baskı, yabancı hâkimiyetini destekleyen, sürekli kılan politikalar mahkûm edilmiştir ve terk edilmelidir.

Madde 2

Bugünkü ve gelecek nesiller için ihtiyaca göre özenli planlama veya yönetim ile dünyanın doğal kaynakları, hava, su, toprak, flora ve fauna dahil, özellikle de doğal eko sistemleri temsil eden örnekler korunmalıdır.

Madde 3

Dünyanın, hayati yenilebilen kaynaklarını üretme kapasitesi sürdürülmeli ve mümkün olduğu hallerde yenilenmeli ve iyileştirilmelidir.

Madde 4

Şu anda zararlı unsurların bileşimi ile ciddi tehlikede olan, yaban hayatın neslini ve tabiatını akıllıca yöneterek sürdürmek, korumak, insanın özel sorumluluğudur. Dolayısıyla ekonomik kalkınma planlamasında yaban hayatı dâhil doğanın korunmasına önem verilmelidir.

Madde 5

Dünyanın yenilenemeyen kaynakları, onları gelecekte tükenme tehlikesine karşı koruyacak şekilde kullanılmalı ve bu kullanımın yararlarının bütün insanlıkça paylaşılması sağlanmalıdır.

Madde 6

Eko sistemlere ciddi, onarılamaz zarar verilmemesi için, toksik ve diğer maddelerin deşarjı, ısının, doğanın onu zararsız kılabilceği kapasiteyi aşacak miktarda ve yoğunlukta bırakılması engellenmelidir. Bütün devletlerin kirliliğe karşı haklı mücadelesi desteklenmelidir.

Madde 7

Denizlerin, insan hayatını tehlikeye atabilecek maddelerle kirlenmesini önleyecek, canlı yaşama, denizde hayata zarar verecek, güzellikleri bozacak veya denizlerin diğer yasal kullanımını olumsuz etkileyecek şekilde kirlenmesini önlemek için ülkeler bütün olanaklarını kullanacaklardır.

Madde 8

İnsana uygun bir yaşam ve çalışma çevresini sağlamak ve hayat standardını iyileştirmek için ekonomik ve sosyal kalkınma şarttır.

Madde 9

Az gelişmişlikten ve doğal afetlerden kaynaklanan çevre bozulmaları ciddi sorunlar meydana getirmektedir ve en iyi tedavi hızlandırılmış bir kalkınmadır. Bu amaçla, gelişmekte olan ülkelerin kendi gayretlerine destek olarak ve talep edildiğinde yeterli miktarda finansman ve teknolojik yardım yapılmalıdır.

Madde 10

Gelişmekte olan ülkelerde çevre yönetimi için, ekolojik faktörler kadar ekonomik faktörlerin de dikkate alınması, dolayısıyla fiyat istikrarı, temel mallar ve hammadde alımı için yeterli gelir sağlanması şarttır.

Madde 11

Ülkelerin çevre politikaları, gelişmekte olan ülkelerin bugünkü ve gelecekteki kalkınma potansiyelini destekleyecek ve olumsuz etkilemeyecektir. Herkes için daha iyi hayat şartlarına erişilmesini engellemeyecektir. Ülkeler ve uluslararası örgütlerce çevre önlemlerinin uygulanması ile meydana gelebilecek muhtemel ulusal ve Uluslararası ekonomik sonuçları karşılayabilmek için anlaşmaya varacak şekilde uygun tedbirler alınacaktır.

Madde 12

Gelişmekte olan ülkelerin koşullarını ve özel ihtiyaçlarını dikkate alarak çevreyi korumak ve iyileştirmek amacı ile kaynaklar yaratılacaktır. Bu ülkelerin kalkınma planlarındaki çevreyi koruma amaçlı maliyetlerinin ülkelerin talebi üzerine kendilerine sağlanması gerekir. Bu amaçla ilave uluslararası teknik ve finansman yardımı yapılacaktır.

Madde 13

Kaynakların daha rasyonel kullanılmasını sağlamak ve böylece çevreyi iyileştirmek için ülkeler kalkınma planlarında entegre ve koordine bir yaklaşım izleyeceklerdir. Böylece kalkınmanın, nüfusun yararı doğrultusunda, insan çevresinin korunması gereği ile uyumlu olması sağlanacaktır.

Madde 14

Kalkınmanın gerekleri ile çevrenin korunması ve iyileştirilmesi ihtiyacı arasındaki çelişkileri gidermede rasyonel planlama temel araçtır.

Madde 15

Çevreye olan olumsuz etkileri önlemek, maksimum sosyal, ekonomik ve çevre faydaları sağlamak için yerleşmelere ve kentleşmelere planlama uygulanmalıdır. Bu açıdan kolonyal ve ırkçı hâkimiyet için yapılan projeler iptal edilmelidir.

Madde 16

Temel insan haklarına ön yargısız olarak, ilgili hükümetlerce uygun bulunan demografi politikaları; çevre veya kalkınma üzerinde olumsuz etkileri olan nüfus artış hızı veya aşırı nüfus yığılmaları ile düşük nüfus yoğunluğunun insan çevresinin gelişmesini veya kalkınmayı engelleyebileceği bölgelerde uygulanmalıdır.

Madde 17

Ülkelerin çevre kaynaklarını çevreyi iyileştirmek prensibinden hareket ederek planlamak, yönetmek ve kontrol etmek görevi uygun ulusal kurumlara verilmelidir.

Madde 18

Sosyal ve ekonomik kalkınmaya katkıları nedeni ile bilim ve teknoloji, çevre risklerinin tanımlanması, engellenmesi ve kontrolü için ve çevre sorunlarının çözümü ve insanlığın ortak çıkarları için kullanılacaktır.

Madde 19

Çevre olaylarında eğitim; genç nesil kadar yaşlılar için de; korunmaya muhtaç gruplara özel önem verilerek, bireylerin teşebbüslerinin ve toplumların çevreyi koruma ve geliştirmesi için insan boyutu açısından bilinçli görüşü genişletmek ve sorumlu icraatı sağlamak için şarttır. Kitle iletişim ortamının çevrenin bozulmasına katkıda bulunmayı engellemesi, tam tersine insanın her yönde gelişmesini sağlayacak şekilde çevreyi korumak ve iyileştirmek ihtiyacı ile eğitsel bilgiyi yayması şarttır.

Madde 20

Ulusal ve uluslararası çevre sorunlarının sebepleri ve sonuçları konusunda bütün milletlerde, özellikle de gelişmekte olan ülkelerde bilimsel araştırmalar ve gelişmeler teşvik edilmelidir. Bu bağlamda çevre problemlerinin çözümünü kolaylaştırmak için güncel, bilimsel enformasyonun serbest akışı ve tecrübenin transferi desteklenmeli ve yardım edilmelidir. Çevre teknolojileri gelişmekte olan ülkelere bu teknolojilerin yayılmasını teşvik edecek ve ekonomik yük getirmeyecek koşullarla sağlanmalıdır.

Madde 21

Ülkeler, Birleşmiş Milletler kuralları ve uluslararası hukuk prensiplerine göre, kendi kaynaklarını kendi çevre politikalarına uygun olarak kullanma hakkına sahiptirler. Aynı zamanda kendi iç hukukları ve kontrollerindeki faaliyetlerin çevreye ve diğer ülkelere veya ulusal hükümler sınırları dışındaki alanlara zarar vermemesi konusunda sorumlulukları vardır.

Madde 22

Devletler, uluslararası hukukun, çevre zararlarının kurbanları ile ilgili borç ve tazminat maddelerini daha da geliştirecek kendi hükümler alanları içindeki diğer çevre bozulmaları veya kendi hükümler hakları dışındaki kontroller için işbirliği yapacaktır.

Madde 23

Uluslararası kurumlarca kabul edilen kriterlerde veya ulusal olarak kararlaştırılan standartlarda her ülke önyargısız, değerler sistemini dikkate almak durumundadır. Gelişmiş ülkelerde geçerli olan standartların gelişmekte olan ülkelere getireceği sosyal maliyet nedeni ile uygulanamayabileceğinin dikkate alınması şarttır.

Madde 24

Çevrenin iyileştirilmesi ve korunması ile ilgili uluslararası konular, işbirliği ruhu ile büyük küçük bütün ülkelerce eşit olarak ele alınmalıdır. Çok taraflı veya iki taraflı anlaşmalarla veya diğer uygun yöntemlerle işbirliği bütün ülkelerin egemenlik ve çıkarlarını dikkate alarak her alanda istenmeyen çevresel etkilerin etkin kontrolünün önlenmesi, azaltılması, ortadan kaldırılması için şarttır.

Madde 25

Devletler, çevrenin korunması ve geliştirilmesinde Uluslararası kuruluşların koordinasyonunu, etkinliğini ve dinamikliğini sağlayacaklardır.

Madde 26

Nükleer silahlar ve diğer toplu imha araçlarından insan ve çevresi korunacaktır. Ülkeler, yetkili Uluslararası makamlarla bu tür silahların tamamen yasaklanması ve imhası için derhal anlaşmaya varmak için çalışacaklardır.

Kaynaklar:

- <https://www.ekolojik.com.tr/sektorel-ipuclari/ekolojik-tekstil-nedir/>
- <https://www.ekolojik.com.tr/ekolojik-urunler/ekolojik-tekstil-urunleri/>
- <https://www.gamarecycle.com/blog-detay/surdurulebilir-tekstil>
- <https://www.gamarecycle.com/blog-detay/tekstilde-geri-donusum>
- <http://hukukbook.com/birlesmis-milletler-insan-cevresi-konferansi-stockholm-deklarasyonu/>